

LÍ LUẬN VỀ TRÁCH NHIỆM PHÁP LÝ KHÔNG DỰA TRÊN LỖI TRONG GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP MÔI TRƯỜNG VÀ GỢI MỞ CHO VIỆT NAM

NGUYỄN ĐẮC THẮNG *

Tóm tắt: Bài viết làm rõ các vấn đề lý luận về trách nhiệm pháp lý không dựa trên lỗi trong giải quyết tranh chấp bồi thường thiệt hại do hành vi gây ô nhiễm môi trường trên cơ sở của học thuyết trách nhiệm nghiêm ngặt, trách nhiệm tuyệt đối và nguyên tắc về sự phân phối công bằng; phân tích các quy định của pháp luật Việt Nam liên quan đến vấn đề này. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất sửa đổi quy định của Luật Bảo vệ môi trường năm 2020 theo hướng áp dụng trách nhiệm tuyệt đối cho hành vi kinh doanh và trách nhiệm nghiêm ngặt cho các trường hợp còn lại.

Từ khoá: Trách nhiệm pháp lý không dựa trên lỗi; bồi thường; thiệt hại ngoài hợp đồng; ô nhiễm môi trường

Nhận bài: 02/6/2023

Hoàn thành biên tập: 07/11/2023

Duyệt đăng: 07/11/2023

THE THEORETICAL BASIS OF NON-FAULT-BASED LIABILITY IN ENVIRONMENTAL DISPUTE RESOLUTION AND SUGGESTIONS FOR VIETNAM

Abstract: The article clarifies the theoretical issues of non-fault-based liability in settling disputes of compensation for damages caused by acts of environmental pollution based on doctrines of strict and absolute liability and the rule of fair distribution, then analyses the legal provisions in Vietnam related to this issue. On that basis, the article suggests amending the 2020 Law on Environmental Protection towards applying absolute liability for business behaviour and strict liability for non-business ones.

Keywords: Non-fault-based liability; compensation; non-contractual damages; environmental pollution

Received: June 2nd, 2023; Editing completed: Nov 7th, 2023; Accepted for publication: Nov 7th, 2023

Về cơ bản, một hành vi làm ô nhiễm môi trường thông thường sẽ dẫn đến hai loại thiệt hại gồm: Một là, thiệt hại mang tính cộng đồng (môi trường, không gian sống chung của cộng đồng); hai là, thiệt hại mang tính cá nhân (tính mạng sức khỏe, tài sản, lợi ích hợp pháp của cá nhân, tổ chức). Hai dạng thiệt hại này đã được pháp luật Việt Nam ghi nhận cụ thể tại khoản 1 Điều 130 Luật Bảo vệ môi trường (BVMT) năm

2020. Trên thực tế, thiệt hại do hành vi gây ô nhiễm môi trường dù công hay tư đều mang bản chất của quan hệ bồi thường thiệt hại (BTTH) ngoài hợp đồng, bởi lẽ đơn giản là giữa các bên không có cơ sở của quan hệ hợp đồng đã được xác lập trước đó. Tuy nhiên, so với các tranh chấp BTTH thông thường, tranh chấp BTTH do hành vi gây ô nhiễm môi trường là dạng tranh chấp có tính đặc thù cao, trong đó nổi bật là sự khó khăn trong việc xác định trách nhiệm của chủ thể gây thiệt hại. Để khắc phục khó

* Thạc sĩ, Trường Đại học Cần Thơ
E-mail: dacthang@ctu.edu.vn